

ԱՍԻԱԿԱՆ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՂ

**ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ԵՎ ՋՐԱՀԵՌԱՑՄԱՆ
ՍԵԿՏՈՐԻ ԾՐԱԳԻՐ –
ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ**

Հանձնման ամսաթիվ – 02/12/2013

Հաստատման ամսաթիվ – 21/02/2014

Ենթաձրագիր VII

**ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ**

L2860-ICB-1-07/1

ԳՈՐԻՍ ՔԱՂԱՔ ԵՎ ԲՈՆԱԿՈԹ ԳՅՈՒՂ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Երևան,
փետրվար, 2014թ

ԱՍԻԱԿԱՆ ՋԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿՈՂՄԻՑ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՎՈՂ

ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ԵՎ ՋՐԱՀԵՌԱՑՄԱՆ ՍԵԿՏՈՐԻ ԾՐԱԳԻՐ – ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ

Ենթաձրագիր VII ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ

L2860-ICB-1-07/1 ԳՈՐԻՍ ՔԱՂԱՔ ԵՎ ԲՈՆԱԿՈԹ ԳՅՈՒՂ

Գիրք VII.1.3 ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

ՀԳՇՆ ՍՊԸ տնօրեն

Վ. Հովասափյան

Բնապահպան

Ք. Սահակյան

Երևան,
փետրվար, 2014թ

Ենթաձրագիր VII

**ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ
ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ**

L2860-ICB-1-07/1

ԳՈՐԻՍ ՔԱՂԱՔ ԵՎ ԲՈՆԱԿՈԹ ԳՅՈՒՂ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԿԱԶՄԸ

- Գիրք V.1.1 - Ընդհանուր դրույթներ և բացատրական մաս
- Գիրք V.1.2 - Տեխնիկական մասնագրեր
- Գիրք V.1.3 - Շրջակա միջավայրի կառավարման պլան
- Գիրք V.1.4 - Աշխատանքային գծագրեր
- Գիրք V.1.5 - Աշխատանքային ծավալներ
- Գիրք V.1.6 - Նախահաշիվներ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. ԾՐԱԳՐԻ ՆԱԽՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ..... 1
- 2. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ 1
- 3. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ..... 1
- 4. ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ 3
 - 4.1 Ջրամատակարարման գոյություն ունեցող համակարգերի նկարագրություն.....3
 - 4.2 Առաջարկվող վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը.....4
- 5. ԵԼԱԿԵՏԱՑԻՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ 6
 - 5.1 Գորիս քաղաքի և Բռնակոթ գյուղի աշխարհագրական դիրքը և կլիմայական պայմանները6
 - 5.2 Կենսաբազմազանությունը.....6
- 6. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՈՒ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 7
- 7. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ 8
- 8. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱՑԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ 10
- 9. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ 12
- 10. ԱԶԴԱԿԻՐ ՀԱՆՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ 14
- 11. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ 16

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱՂՅՈՒՍԱԿ 17
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ԿՈՆԿՐԵՏ ՏԵՂԱՄԱՍԻ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ 19
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3. ԴԱՇՏԱՑԻՆ ԱՅՑԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ 21
- FIELD VISITS CHECKLIST 21
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4. ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՄԱՏՅԱՆ 24
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5. ՉԿԱՆԽԱՏԵՍՎԱԾ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ /ԶԳԱԼԻ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅԱՆ /
ՎԹԱՐԻ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ 25
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6. ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ / ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ՄՈՆԻՏՈՐՆԳԻ ՁԵՎԱԹԵՐԹ .. 26
- ՀԱՎԵԼՎԱԾ 7. ԵՆԹԱԾՐԱԳՐԻ ՄԽԵՄԱՏԻԿ ՔԱՐՏԵԶ 27

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԱՆ	Աշխատանքային նախագիծ
ԿՏ ՇՄԿՊ	Կոնկրետ տեղամասի շրջակա միջավայրի կառավարման պլան
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՀ ԱՆ	ՀՀ Առողջապահության նախարարություն
ՀՀ ԲՆ	ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն
ՀՀ ՄՆ	ՀՀ Սշակույթի նախարարություն
ՀՀ ՏնԿՆ -	ՀՀ Տրանսպորտի և կապի նախարարություն
ՀԶ	Համատեղ ձեռնարկություն
ՀԶԿ ԱԶԳ ԾԿԳ	Հայջրմուղ կոյուղի ՓԲԸ-ի Ասիական զարգացման բանկի ծրագրի
ՇՄԱԳ	Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատում կառավարման գրասենյակ
ՇՄԿՊ	Շրջակա միջավայրի կառավարման պլան
ՇՄՆԶ	Շրջակա միջավայրի նախնական գնություն
ԶԶՍԾ	Զրամատակարարման և ջրահեռացման սեկտորի ծրագիր
ՍԹԱ	Սահմանային թույլատրելի արտանետում
ՏԻՄ	Տեղական ինքնակառավարման մարմին

1. ԾՐԱԳՐԻ ՆԱԽԱՊԱՏՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՁևՁ համակարգերի բարելավման ծրագրի իրականացումը հնարավորություն կտա 18 քաղաքներում և 92 գյուղերում ապահովել մոտ 400,000 սպառողների (տնային տնտեսությունների և այլ սպառողների) անվտանգ, հուսալի և կայուն ջրամատակարարումը, բարելավել հանրային առողջությունն ու շրջակա միջավայրը: Ծրագրի արդյունքում բնակչության համար պետք է մատչելի դառնան անվտանգ, հուսալի և կայուն ՁևՁ ծառայությունները և վերջիններս պետք է կառավարվեն առևտրային սկզբունքներով ու էկոլոգիապես մաքուր տեխնոլոգիաներով:

Ծրագիրը կաջակցի նաև աղքատության կրճատմանը՝ (i) նվազեցնելով ջրով փոխանցվող հիվանդությունների դեպքերի թիվը և բուժօգնության ծախսերը, (ii) ազատելով կանանց ժամանակը պահանջող տնային աշխատանքից՝ հեռու տարածքներից ջուր բերելուց և ջուր հավաքելուց, ինչը թույլ կտա նրանց ավելի շատ մասնակից լինել սոցիալական և տնտեսական գործունեությանը, (iii) ապահովել անվտանգ, ավելի հուսալի և կայուն ջրամատակարարում, և (iv) ծրագրի բոլոր քաղաքներում և գյուղերում բարձրացնել տնտեսությունների կյանքի որակը:

Ինչպես և ՁևՁ առաջին ծրագիրը, լրացուցիչ ֆինանսավորման ծրագիրը նույնպես ֆինանսավորում է ծրագրի երկու բաղադրիչներ. (I) քաղաքային ենթակառուցվածքների վերականգնում և բարելավում, և (ii) կառավարման բարելավում և զարգացում, ներառյալ գենդերային առանձնահատկությունները:

2. ԲՆԱՊԱՏՊԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ

Ըստ ԱԶԲ Բնապահպանական քաղաքականության (2002թ.), ենթածրագիրը դասակարգվում է Բ կարգի, որը կարիք չունի ընդլայնված ՇՄԱԳ-ի, ինչպես նաև բնապահպանական փորձաքննության, համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի (20 նոյեմբերի, 1995 թ.) և «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության ենթակա գործունեությունների սահմանային չափերի մասին» ՀՀ կառավարության որոշման (N-193, 30 Մարտի 1999):

Որպես Բ կարգի ծրագիր, ԱԶԲ քաղաքականությունը պահանջում է յուրաքանչյուր ենթածրագրի համար Նախնական բնապահպանական զննության (IEE) հաշվետվությունների և տվյալ տեղանքի համար առանձնահատուկ բնապահպանական կառավարման պլանի (ԲԿՊ) մշակում (առանձին հաշվետվություն յուրաքանչյուր ենթածրագրի համար):

3. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն հաշվետվությունը մշակված է ՀՀ Սյունիքի մարզի Գորիս քաղաքի և Բոնակոթ գյուղական համայնքի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման փաթեթի համար, որի նախագծումը կատարվել է ՀԳՇՆ և ՋԻՆՁ ՍՊԸ-ների միավորման պայմանագրով: Այս համայնքներում ջրամատակարարման համակարգերի վերականգնումը ներառում է ՕԿՁ-ների վերակառուցում, ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի վերակառուցում և նորերի կառուցում, փականային հանգույցների կառուցում, բազմաբնակարան շենքերի մուտքագծերի և անհատական տների ջրաչափական հորերի կառուցում:

Շինարարական աշխատանքների, ինչպես նաև հետագայում ջրամատակարարման համակարգի շահագործման ու պահպանման ընթացքում կարող են լինել անցանկալի բացասական ազդեցություններ շրջակա միջավայրի վրա:

Կանխատեսվում է, որ շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները կլինեն նվազագույնը և կկրեն ժամանակավոր բնույթ: Դրանք կարող են ներառել բուսականության հատումը, հողի էրոզիան, օդի աղտոտումը, ինչպես նաև հողային ու ջրային ռեսուրսների աղտոտումը քայուղեքով, քլորի միացություններով, կենցաղային ու շինարարական աղբով:

Շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունները կարող են նվազել՝ կապված շահագործման կանոնների պատշաճ կերպով կատարելու հետ:

Շրջակա միջավայրի վրա դրական ազդեցություններից էականը ջրային ռեսուրսների պահպանությունն է և կայուն օգտագործումը:

Ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման սոցիալական և տնտեսական ազդեցությունը մեծ մասամբ դրական է՝ խմելու և ոռոգման, կոյուղու կեղտաջրերի խառնման բացառում, ջրերի աղտոտման վտանգի նվազում, խմելու ջրում վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների ներթափանցման կանխում և բացառում, ջրամատակարարման տևողության ավելացում, կայուն ջրօգտագործման ապահովում, ջրի արդյունավետ սպառում:

Ստորև բերվում են ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման ծրագրի իրականացման տարբեր փուլերում հնարավոր բացասական ազդեցությունների և անհրաժեշտ մեղմացնող միջոցառումների նկարագրությունները:

➤ **Նախագծային փուլ**

Ջրային համակարգերի նախագծային աշխատանքները կատարվել են ՀԳՇՆ և ՋԻՆՋ ՄՊԸ-ների միավորման կողմից, որն ընտրվել է որպես ԱԶԲ “Ջրամատակարարման և ջրահեռացման ոլորտի նախագիծ՝ լրացուցիչ ֆինանսավորում” ծրագրի ինժեներական նախագծերի խորհրդատու: Նախագծային փաստաթղթերը ներառում են բնակավայրերի կլիմայական պայմանները, ռելիեֆը, բնահողի տեսակները, ջրաբանությունը, բուսականությունն արտացոլող հողվածներ, ինչպես նաև ՀՀ ԲՆ և այլ նախարարություններից անհրաժեշտ թույլտվություններ ձեռք բերելու պահանջները: Դրանք ներառում են նաև համապատասխան բնապահպանական ու սոցիալական հողվածներ: Նախագծային փաթեթում ներառված են նաև սույն փաթեթի ՇՄԿՊ-ն և կոնկրետ տեղամասի ՇՄԿՊ-ն: Նախագծի խորհրդատուն պարտավոր է հետևել ՀՀ բնապահպանական և սոցիալական օրենսդրության համապատասխան դրույթներին, ինչպես նաև ԱԶԲ ուղեցույցներին ու ռազմավարություններին, որոնք նշված են Պայմանագրում:

➤ **Շինարարության փուլ**

Շինարարության փուլում շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունը մեղմացնող անհրաժեշտ միջոցառումների ցանկը բերված է ՇՄԿՊ աղյուսակում ([Հավելված 1](#)):

➤ **Շահագործման փուլ**

Շահագործման փուլում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը նվազեցնելու համար այն պետք է իրականացվի ըստ ջրամատակարարման համակարգի շահագործման կանոնների ու նորմերի:

Շինարարության փուլում շահագործումը պետք է իրականացվի Շահագործման կանոնների ու ստանդարտների համաձայն:

4. ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԸ

4.1 Ջրամատակարարման գոյություն ունեցող համակարգերի նկարագրություն

Գորիս քաղաքը սպասակում է ՀԶԿ ՓԲԸ-ի կողմից: Քաղաքն ունի բարդ և կտրտված ռելիեֆ: Քաղաքի ջրամատակարարումն իրականացվում է «Մուխութուրյան» և «Ակներ» աղբյուրներից ինքնահոս եղանակով:

«Ակներ» աղբյուրները գտնվում են 2150.0մ բացարձակ նիշի վրա, որից Գորիս քաղաքին տրվում է 100լ/վրկ ջրաքանակ: Ջրատարի ընդհանուր երկարությունը 14կմ է, այն կառուցվել է 1970 թ.:

«Մուխութուրյան» աղբյուրները գտնվում են 2550.0մ բացարձակ նիշի վրա, աղբյուրների հզորությունը մոտ 300լ/վրկ է, որից Գորիս քաղաքին տրվում է 100լ/վրկ ջրաքանակ, ջրատարի ընդհանուր երկարությունը կազմում է մոտ 60 կմ:

Ներկայումս Գորիս քաղաք տրվում է «Ակների» և «Մուխութուրյանի» աղբյուրներից գումարային 200.0լ/վրկ ջրաքանակ: Այս երկու ջրատարներից սնվում են չորս խումբ ՕԿՁ-ներ, որոնց գումարային ընդհանուր ծավալը կազմում է 4000մ³: Այդ ՕԿՁ-ներն են.

- 2x500մ³ տարողությամբ ՕԿՁ-ները, որոնք տեղակայված են 1465մ նիշում,
- 1000մ³ և 500մ³ տարողությամբ երկու ՕԿՁ-ները, որոնք տեղակայված են 1505.0մ նիշում,
- 1000մ³ տարողությամբ ՕԿՁ-ն (1575.0մ նիշում տեղակայված), որը ներկայումս շահագործման տեսակետից վերածվել է մի կողմից պաշարապահ, իսկ մյուս կողմից մարիչ հորի և սնում է քաղաքի Արգավանդ թաղամասի համար նախատեսված ՕԿՁ-ները:
- 2x250մ³ ՕԿՁ-ներ (1555.0մ նիշում տեղակայված), որոնք սնվելով 1575.0մ նիշում տեղակայված 1000մ³ տարողությամբ ՕԿՁ-ից, ամբողջությամբ բավարարում են Արգավանդ թաղամասի ջրապահանջը:

Գոյություն ունեցող ՕԿՁ-ները վերանորոգման, տարածքների բարեկարգման, բաժանարար փականային հանգույցների վերակառուցման կարիք ունեն:

Գորիս քաղաքի բաշխիչ ցանցը կառուցվել է 1950-ական թվականներին: Հիմնականում թուջե խողովակներից իրականացված բաշխիչ ցանցի հատվածները զբաղեցնում են քաղաքի ցածրադիր՝ կենտրոնական հատվածը: Ծայրամասերում ներքին ցանցն իրականացված է հիմնականում պոլիէթիլեն խողովակներով, որոնք կառուցվել են վերջին տարիներին ԱԶԲ ֆինանսավորմամբ: Թեև այդ աշխատանքները ներառել են Գորիս քաղաքի բաշխիչ ցանում մոտ 22 կմ ջրագծի նախագծումն ու կառուցումը, սակայն բաշխիչ ցանցը բավարար համարել դեռևս չի կարելի:

Գորիս քաղաքի ջրամատակարարման համակարգի ընդհանուր քլորացումն իրականացվում է Մուխութուրյանի ջրատարի հարևանությամբ գործող «Մուխութուրյան» քլորակայանից, որտեղ ՀԶԿ կողմից վերջին տարիներին տեղադրվել են վակուումային սկզբունքով աշխատող քլորացման սարքավորումներ:

Բռնակոթ գյուղը չի սպասարկվում է ՀԶԿ ՓԲԸ-ի կողմից: Գյուղը տեղակայված է 1660-1730մ բացարձակ բարձրության նիշերի վրա: Գյուղի ջրամատակարարումը հիմնականում իրականացվում է «Մառցատուն» աղբյուրակապից, որի ելքը 22 լ/վ է: Սակայն ամռան ամիսներին ջրի սակավության պատճառով գյուղն օգտվում է նաև «Խալդար» և «Ղաչաղի Ջոր»

աղբյուրակապերից, որոնք միացված են գյուղը սնող ջրատարին: Ջրատարի երկարությունը մոտ 20կմ է:

Բռնակոթ գյուղի ջրամատակարարումն իրականացվում է 250մ³ և 80մ³ տարողությամբ ՕԿՋ-ներից: Դեպի գյուղի տարբեր փողոցներ ջուրը տեղափոխվում է 14 ջրագծերով:

Գյուղի բաշխիչ ցանցն իրականացված է պողպատե խողովակներով և գրեթե ամբողջությամբ գտնվում է քայքայված վիճակում: 2007թ. Գյուղատնտեսական ԾԻԳ-ի ֆինանսավորմամբ գյուղի բաշխիչ ցանցում իրականացվել են մասնակի վերակառուցման աշխատանքներ, որոնց արդյունքում 6-7կմ երկարությամբ պոլիէթիլենե խողովակներ են տեղադրվել:

4.2 Առաջարկվող վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը

Ջրամատակարարման համակարգի բարելավման նպատակով Գորիս քաղաքում և Բռնակոթ գյուղում աշխատանքային նախագծով առաջարկվել են հետևյալ միջոցառումները.

➤ *բ. Գորիս*

- 2x500մ³ տարողությամբ ՕԿՋ-ների վերանորոգում՝ իրենց կառավարման հանգույցների կառուցմամբ (I գոտի), և տարածքի ցանկապատում (L= 177,5մ):
- 1x500 մ³ և 1x1000 մ³ տարողությամբ ՕԿՋ-ների վերանորոգում (II գոտի):
- 2x250 մ³ տարողությամբ ՕԿՋ-ների վերանորոգում (IV գոտի):
- Մոտ 5կմ ընդհանուր երկարությամբ de50-de225 տրամագծի պոլիէթիլենե խողովակներից բաշխիչ ցանցի ջրագծերի կառուցում և վերակառուցում:
- Անհատական տների ընդհանուր թվով 159 տնային միացումների մուտքագծերի հիմնովին վերակառուցում՝ ջրաչափական հորերի կառուցմամբ:
- Ընդհանուր թվով 4 բազմաբնակարան շենքերի մուտքագծերի հիմնովին վերակառուցում՝ ջրաչափական հորերի կառուցմամբ:
- Ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի կառավարման և համակարգի ներսում բարձր ճնշումների կարգավորման նպատակով քաղաքի տարբեր հատվածներում 9 ճնշման կարգավորիչ և 2 ջրամատակարարման հորերի կառուցում:
- Բաշխիչ ցանցում 46 թաղված փականային հանգույցների (ԹՓՀ) կառուցում և վերակառուցում:

➤ *գ. Բռնակոթ*

- 250 մ³ տարողությամբ ՕԿՋ-ի վերանորոգում՝ համապատասխան փականային հանգույցների տեղադրմամբ, և տարածքի ցանկապատում (L=136մ):
- Քլորակայանի կառուցում:
- Մոտ 10կմ ընդհանուր երկարությամբ de50-de110 տրամագծի պոլիէթիլենե խողովակներից բաշխիչ ցանցի ջրագծերի կառուցում և վերակառուցում:
- Անհատական տների ընդհանուր թվով 524 տնային միացումների մուտքագծերի հիմնովին վերակառուցում՝ ջրաչափական հորերի կառուցմամբ:
- Բաշխիչ ցանցում 4 թաղված փականային հանգույցների (ԹՓՀ) կառուցում և վերակառուցում:

Այս փաթեթի շրջանակներում իրականացվող աշխատանքներն ամփոփ ներկայացված են աղյուսակ 1-ում:

Իրականացվող աշխատանքների ամփոփ նկարագիրը

Աղյուսակ 1

Աշխատանքներ	Չ/Մ	ք. Գորիս	գ. Բոնակոթ	Ընդամենը
ՕԿՁ-ների վերանորոգում*	մ ³	3000	250	3250
ՕԿՁ-ների սանիտարական գոտու ցանկապատում	զծմ	177,5	136	313,5
Քլորակայանի կառուցում**	հատ	-	1	1
Ջրամատակարարման ներքին ցանցի վերակառուցում de50-de200 տրամագծի խողովակներով, դրանց փորձարկում, լվացում և ախտահանում	զծմ	4714	9933	14647
Անհատական տների մուտքագծերի կառուցում՝ ջրաչափական հորերի կառուցմամբ	հատ	159	524	683
Բազմաբնակարան շենքերի և հասարակական օբյեկտների մուտքագծերի կառուցում	հատ	4	-	4
Թաղված փականային հանգույցի կառուցում	կոմպլեկտ	46	4	50
Ջրամատակարարման հորերի կառուցում	հատ	2	-	2
Ճնշման կարգավորիչ հորերի կառուցում	հատ	9	-	9

*Գորիս քաղաքի ՕԿՁ-ները տեղակայված են երեք գոտիներում (տես՝ ՇՄԿՊ, [Հավելված 7](#)), քաղաքի վարչական սահանի վրա, սակավ բնակեցված տարածքների մոտակայքում: Բոլոր ՕԿՁ-ներն ունեն բուֆերային գոտիներ և ցանկապատված են: Ամենամոտ շենքը գտնվում է ՕԿՁ-ի ցանկապատից 200 մ հեռավորության վրա (Գոտի I և Գոտի II): Երրորդ ՕԿՁ-ն (Գոտի IV) գտնվում է ամենամոտ շենքից 0,5կմ հեռավորության վրա: Հողային աշխատանքների, թափոնների կառավարման/հեռացման, աղմուկի հնարավոր բնապահպանական ազդեցությունները ներկայացված են ՇՄԿՊ աղյուսակում (տես՝ [Հավելված 1](#)):

**Բոնակոթի քլորակայանի շենքը տեղակայված է ՕԿՁ-ի տարածքում՝ ցանկապատի ներսում: ՕԿՁ-ից մինչև մոտակա շենքն ընկած հեռավորությունը 250 մետր է: Այլ լրացուցիչ ազդեցություններ չեն ակընկալվում, բացի ՇՄԿՊ-ի աղյուսակում նշված ազդեցություններից:

Սույն ԱՆ-ով ասֆալտապատ և բարեկարգ վիճակում գտնվող փողոցներով ջրագծերի անցկացումից հետո խրամուղիների վերականգնվող ծածկույթը նախատեսվում է իրականացնել նույն որակով (տես՝ Ընդհանուր դրույթներ Գիրք VII.1.1):

Բոլոր այն ջրագծերի խրամուղիներում, որտեղ ավազե պաշտպանիչ շերտի վրա ետլիցքը իրականացվում է ավազով, նախատեսված է պոլիէթիլենե ցանցավոր ազդանշանային ժապավենի փռում խողովակի վերին շուրթից 30.0սմ բարձրության վրա՝ խրամուղու ամբողջ երակարությամբ:

5. ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

5.1 Գորիս քաղաքի և Բոնակոթ գյուղի աշխարհագրական դիրքը և կլիմայական պայմանները

Գորիս քաղաքը գտնվում է հանրապետության հարավ-արևելքում, հեռավորությունը մարզկենտրոն Կապանից 62 կմ է, իսկ մայրաքաղաք Երևանից մոտ 240 կմ: Քաղաքը գտնվում է 1250-1550մ բացարձակ բարձրության վրա, Որոտանի վտակ Վարարակ գետի հովտում: Գետահովիտը Գորիսի սահմաններում բավականին ընդարձակ, խոր, տաշտականման գոգավորություն է, լցված գետային, գետա-հեղեղատային և ջրա-սառցադաշտային նստվածքով: Լանջերը խիստ գառիթափ են, տեղ-տեղ նույնիսկ ուղղահայաց, ճեղքված խոր ձորերով՝ Շորին, Թանգուն, Ղաթրինի, Չոփչուն, Դրնգանի: Բարձրաբերձ ժայռերը, բրգաձև զագաթները, խոր ձորերն ու կիրճերը յուրօրինակ տեսք են տալիս քաղաքի ռելիեֆին:

Քաղաքն ունի բարեխառն լեռնային կլիմա՝ մեղմ ձյունապատ ձմեռներով, տաք ամառներով: Արևափայլքի տարեկան տևողությունը ավելի քան 2100 ժամ է, անարև օրերի թիվը՝ 59: Հունվարի միջին ջերմաստիճանը՝ -1,3 °C, հուլիսին՝ 19 °C: Տարեկան տեղումների քանակը հասնում է մինչև 700 մմ:

Բոնակոթ համայնքը գտնվում է Սյունիքի մարզի Սիսիանի տարածաշրջանում: Համայնքի հեռավորությունը մարզկենտրոնից կազմում է 111 կմ, իսկ մայրաքաղաք Երևանից՝ 222 կմ: Համայնքի վարչական տարածքը 5153 հա է: Գյուղը գտնվում է ծովի մակարդակից 1660-1730մ բացարձակ բարձրության վրա:

Գյուղի ռելիեֆը կարելի է բաժանել լեռնային, քարքարոտ, դաշտային, արոտամարգագետինային հատվածների: Գյուղի կենտրոնով անցնում է երկու գետակ՝ Բոնակոթ և Հարամ գետերը: Գյուղում առկա են մի քանի հողատեսքեր՝ գորշ, շագանակագույն, լեռնամարգագետնային, սև հողեր:

Տարածքին բնորոշ է բարեխառն, չափավոր ցամաքային կլիման՝ տաք ամառ և ցուրտ ձմեռ: Տարեկան միջին ջերմաստիճանը 6.6 °C է, հունվարին՝ -12°C (նվազագույնը՝ -37°C) հուլիսին միջին ջերմաստիճանը կազմում է 17°C , իսկ առավելագույնը՝ 34°C : Տեղումների տարեկան միջին քանակը կազմում են 360մմ:

5.2 Կենսաբազմազանությունը

Բուսական աշխարհ: Սյունիքի մարզը, շնորհիվ աշխարհագրական դիրքի, ռելիեֆի կտրտվածության, լանջերի տարբեր դիրքադրության, հայտնի է իր հարուստ լանդշաֆտային և կենսաբանական բազմազանությամբ: Տարբեր բարձունքային գոտիականությունը նպաստել են տարածաշրջանի կենսաբազմազանության և էկոհամակարգերի հարստացմանը:

Տարածաշրջանում անտառային դարչնագույն կրազերծված, կամ մուգ շականակագույն խճաքարային հողերի վրա ձևավորվել է միջին լեռնային լանդշաֆտային տիպը՝ լեռնատափաստանային և մարգագետնատափաստանային բուսականությամբ:

Ուսումնասիրվող տարածքներում Ֆլորան հիմնականում տարախոտային է, խիտ անտառները բացակայում են: Ծառատեսակներն արտահայտված են հիմնականում քսերոֆիլ

նոսր անտառային բուսականության տիպով՝ գիհու, սաղարթավոր խառը տեսակների մասնակցությամբ և սալորենու, տանձենու տեսակներով: Տեղ-տեղ արտահայտված են թփուտային, ժայռային և քարացրոնային բուսականությունը: Գորիս քաղաքից մոտ 2կմ հեռավորության վրա «Գորիսի» արգելավայրը:

Բռնակոթ գյուղի տարածքի զգալի մաս տափաստանային գոտում է: Տափաստանները երկու տիպի են՝ սիզախոտային և փետրախոտ-շյուղախոտային: Ընդարձակ տարածքներ են զբաղեցնում մարգագետինները, որոնք գյուղի անասնապահության հիմնական կերային բազաներից մեկն է: Վերին գոտին հարուստ է ալպյան մարգագետիններով: Ենթալպյան մարգագետինները պահվում են նաև որպես խոտհարքներ: Այստեղ աճում է խառը բուսականություն (երեքնուկ, եղջերառվույտ, ցորնուկ, շյուղախոտ և այլն):

Կենդանական աշխարհ: Նկարագրվող տարածքում լեռնաշխարհի բնորոշ կենդանիներն են գայլը, աղվեսը, նապաստակը, փոքրսուղը: Հանդիպում են վայրի այծեր, խոզեր, լուսաններ և կզաքիսներ: Կրծողներից խիստ տարածված է դաշտամուկը, որը մեծ վնաս է հասցնում գյուղատնտեսությանը: Թռչունների ընտանիքը համալրում են կաքավը, կաչաղակը, ագռավը, սոխակը, աղավնին, արծիվը և այլն: Գետերն ու լճերը հարուստ են ձկներով: Տարածաշրջանը հարուստ է նաև գիշատիչ թռչուններով՝ անգղներ, արծիվներ և այլն:

Սակայն ենթածրագրով նախատեսված աշխատանքներն իրականացվում են համայնքների բնակելի տարածքներում, ուր բացակայում են բնական լանդշաֆտները:

Գորիսի տարածաշրջանում առկա պատմամշակութային հուշարձանները ևս գտնվում են Գորիս քաղաքի բնակելի տարածքներից դուրս (տես՝ [Հավելված 7](#)), հետևաբար ծրագրի իրականացման արդյունքում որևէ բացասական ազդեցություն նրանց վրա չի ակնկալվում:

6. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ջրամատակարարման համակարգի վերականգնման աշխատանքների իրականացման արդյունքում շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա ակնկալվում են հետևյալ դրական ազդեցությունները.

- ջրային ռեսուրսների պահպանություն և կայուն օգտագործում,
- խմելու և ոռոգման, կոյուղու կեղտաջրերի խառնման բացառում,
- խմելու ջրում վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների ներթափանցման կանխում, բացառում,
- խմելու ջրի աղտոտման վտանգի նվազում,
- խմելու ջրի բարձր որակի ապահովում,
- բնակչության առողջական վիճակի լավացում,
- ջրակորուստների կրճատում,
- բնակչությանը ջրամատակարարման տևողության ավելացում,
- ջրի հաշվառման համակարգի ներդրում,
- ջրի սպառման արդյունավետության բարձրացում:

Շրջակա միջավայրի նախնական գնությունը (ՇՄՆՋ) բացահայտել է, որ այս փաթեթով նախատեսված բնակավայրերի ՋնՋ համակարգերի բարելավման աշխատանքների իրականացման ժամանակ բնակավայրերի լանդշաֆտների, ջրային էկոհամակարգերի,

շրջակա միջավայրի ու մարդկանց առողջության վրա հնարավոր են որոշակի բացասական ազդեցություններ:

Շրջակա միջավայրի, ջրային էկոհամակարգերի ու մարդկանց վրա բացասական ազդեցությունը հիմնականում առնչվում են շինարարական աշխատանքների հետ՝ ուստի նրանք սահմանափակ են և կարճատև: Դրանք հնարավոր է կանխել կամ նվազեցնել՝ շինարարական լավ պարկտիկայի արդյունքում: Հիմնվելով նախնական գնահատման վրա կարելի է ակնկալել հետևյալ հնարավոր բացասական ազդեցությունները.

- Օդի աղտոտում,
- Աղմուկ,
- Երթևեկելի ու հետիոտն ճանապարհների խաթարում և ծանրաբեռնվածություն,
- Հողի էրոզիա և հողատարման գործընթացներ,
- Շրջակա միջավայրի և ջրային ռեսուրսների աղտոտում շինարարական և կենցաղային աղբով,
- Հողային և ջրային ռեսուրսների աղտոտում վառելանյութով և քսայուղերով,
- Ջրային և հողային ռեսուրսների աղտոտում քլորով:

Սակայն այս ազդեցությունները կկրեն ժամանակավոր բնույթ, իսկ այս փաթեթով իրականացվող աշխատանքները նկատելի դրական ազդեցություններ կունենան բնակչության սոցիալական վիճակի վրա: Արդյունքում անմիջականորեն կբարելավվի Գորիս քաղաքի և Բոնակոթ գյուղի բնակչության կյանքի որակը՝ ապահովելով կայուն և հուսալի ջրամատակարարում և ջրային ռեսուրսների խնայողաբար օգտագործում ավելի քան 25 հազար մարդու համար:

7. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Գորիս քաղաքում և Բոնակոթ գյուղում ջրամատակարարման համակարգի բարելավման աշխատանքների հետ կապված շրջակա միջավայրի և մարդկանց առողջության վրա վնասակար ազդեցություն հնարավոր է (i) ջրագծերի խրամուղիների, (ii) կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների փոստրակների շինարարության, (iii) քլորակայանի վերակառուցման ժամանակ:

Հողի էրոզիան ու հողատարման պրոցեսները կանխելու նպատակով ջրագծերի անցկացման թեք տեղանքում պետք է իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ, նվազագույնի հասցնելով ջրագծերի խրամուղիները, ինչպես նաև կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների համար փոստրակները բաց թողնելու ժամանակը:

Գետի և նրանց վտակների հուներին մոտ տեղամասերում հողատարումն ու ինտենսիվ կողային էրոզիան կանխելու նպատակով իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ:

- Շինարարական աշխատանքներն ավարտից հետո բոլոր աշխատանքային տեղանքները մաքրել շինարարական աղբից և բերել նախնական տեսքի,
- Բարեկարգ վիճակում գտնվող ասֆալտբետոնե ծածկույթներով բանուկ փողոցներում վերականգնել ասֆալտ*-բետոնե ծածկույթը նույն որակով,

- Քայքայված և կիսաքանդ վիճակում գտնվող ասֆալտբետոնե, ինչպես նաև գրունտային ծածկույթով փողոցներում փողոցներում վերականգնել խճի շերտ՝ տոփանումով:

*Ծանոթագրություն. Ասֆալտը ձեռք կբերվի մասնագիտացված ասֆալտի գործարանից, որը պատասխանատու է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության մեղմացման միջոցառումների իրականացման համար: Բոլոր ասֆալտի գործարանները գործում են ՀՀ բնապահպանական օրենսդրության համապատասխան:

Հողի վերին շերտի կամ լանդշաֆտի ղեգրադացիան կանխելու նպատակով հողի վերին շերտը տեղափոխել և պահպանել հատուկ տարածքում, հետագայում վնասված տարածքները վերականգնելու համար: Եին. հրապարակը մաքրել շինարարական ու կենցաղային աղբից, լանդշաֆտը բերել նախկին տեսքի:

Հողային և ջրային ռեսուրսների աղտոտումը վառելանյութերից ու քսայուղերից կանխելու համար վերջիններս պահել/ամբարել հողային ու ջրային ռեսուրսներից մեկուսացված վայրերում՝ հատուկ բաքերում: Օգտագործված քսայուղերի հավաքման համար նախատեսել հատուկ տարողություններ, որոնք հետագայում հեռացվեն հատուկ տեղադրման վայրեր կամ վերամշակման համար հատկացված տեղանքներ:

Շինարարական և կենցաղային աղբով շրջակա միջավայրի աղտոտումը կանխելու նպատակով դրանք տեղափոխել համայնքի համապատասխան աղբավայր՝ նախապես պայմանգիր ունենալով համայնքի ղեկավարության կամ աղբավայրը շահագործողների հետ:

Ջրային և հողային ռեսուրսների քլորով աղտոտումը բացառելու նպատակով, ջրատարները և ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցը քլորով լվանալու և ախտահանելու աշխատանքները կազմակերպել ըստ հաշվարկների: Ապահովել համապատասխան տեխնիկական հնարավորություններ: Խողովակների լվացումից հետո քլորի արտահոսքը դեպի մակենության ջրային օբյեկտ կամ ցամաքային տարածք իրականացնել ըստ նախագծով նախատեսված ռեժիմի:

Ջրի որակի փոփոխություն: Շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի պլանը պետք է ներառի նաև հսկողություն ջրի որակի և մնացորդային քլորի մակարդակի նկատմամբ:

Շինարարական աշխատանքների ժամանակ առաջացող փոշու ազդեցությունը նվազեցնելու համար պարբերաբար ջրել շինարարության տարածքը:

Աղմուկի ազդեցությունը կանխելու նպատակով բնակեցված տարածքներում սահմանափակել գիշերային աշխատանքը, խուսափել աղմկահարույց մեքենաների և սարքավորումների օգտագործումից, իսկ անհրաժեշտության դեպքում տեղադրել խլացուցիչներ:

Ճանապարհների խաթարման և ծանրաբեռնվածության հետևանքով բնակչությանը պատճառած անհանգստությունը նվազեցնելու նպատակով տրամադրել ապահով տարածք բեռնատար մեքենաների համար, շինարարական ու կենցաղային աղբը չկուտակել և չայրել շինարարական հրապարակում: Եինարարությունն իրականացնել ըստ փուլերի, շինարարական աշխատանքների վերաբերյալ համապատասխան տեղեկություններ տրամադրելով բնակչությանը, անհրաժեշտության դեպքում կարգավորել երթևեկությունը: Տեղադրել ճանապարհային նշաններ, ինչպես նաև ժամանակավոր անցումներ և կամրջակներ՝ որպես այլընտրանքային ճանապարհներ: Կազմակերպել շրջանցումների կամ պատնեշների տեղադրումը: Այն տեղերում, որտեղ հավանական է բնակչության անց ու դարձ, ապահովել համապատասխան լուսավորություն:

Շինարարության ժամանակ բնակչությանը և շինարարներին սպասոնացող վտանգները կանխելու նպատակով ցանկապատել շինհրապարակը, վերահսկել չլիազորված անձանց մուտքը շինհրապարակ, վտանգավոր տեղերում տեղադրել նախազգուշացնող նշաններ, իրականացնել սարքավորումների պարբերական գնումներ որակավորված աշխատակիցների միջոցով, ինչպես նաև պարբերաբար անվտանգության աուդիտներ, շինարարների համար կազմակերպել առաջին օգնության և անվտանգության դասընթացներ:

Ապահովել համայնքի մասնակցությունը ենթածրագրի աշխատանքներին, ինչը կնվազեցնի համայնքի հասարակական կյանքին շինարարական աշխատանքների պատճառած անհանգստությունը:

Խմելու ջրի որակի փոփոխություն: Շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի պլանը պետք է ներառի նաև հսկողություն ջրի որակի և մնացորդային քլորի մակարդակի նկատմամբ:

Գորիս քաղաքի և Բոնակոթ գյուղի խմելու ջրի որակը ապահովելու նպատակով ՀՋԿ-ն պետք է իրականանացնի պլանային նմուշառում համայնքները սնող ջրաղբյուրներից՝ ստուգելով Առողջապահության նախարարության կողմից պահանջված բոլոր պարամետրերը: Ջրի որակի մոնիտորինգ իրականացվում է նաև Պետական հիգենիկ և հակահամաճարակային տեսչության կողմից, ըստ «Խմելու ջուր: Ջրամատակարարման կենտրոնացված համակարգերի ջրի որակին ներակայացվող պահանջներ: Որակի հսկողություն № 2-III-Ա2-1 սանիտարական կանոններ և նորմեր» (գրանցված է 28.12.2002թ), փաստաթղթի, որով սահմանվում են խմելու ջրի որակին ներկայացվող պահանջները, ինչպես նաև արտադրվող ու բնակավայրերին ջրամատակարարման համակարգերով տրվող խմելու ջրի որակի հսկողության կանոնները:

Քանի որ իրականացվում է խմելու ջրի վարակազերծում քլորով, ապա կարևոր է նաև խմելու ջրում քլորի մնացորդի մոնիտորինգը:

Վերը նշված բացասական ազդեցությունները նվազեցնելու կամ կանխարգելելու նպատակով նախատեսվում են մեղմացնող միջոցառումներ և մշակվել է Շրջակա միջավայրի կառավարման պլան՝ ՇՄԿՊ ([Հավելված 1](#)), ինչպես նաև կոնկրետ տեղամասի ՇՄԿՊ ([Հավելված 2](#)), որին պարտավոր են հետևել շինարարը, հսկող և վերահսկող միավորները:

Շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը (ՇՄԿՊ) հանդիսանում է շրջակա միջավայրի գնահատման փաստաթուղթ և ներառված է աշխատանքային նախագծերում:

8. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԱԾԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐ

Առաջարկված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար կազմակերպչական պարտավորությունները բաշխված են հետևյալ գործակալությունների միջև:

➤ ***Իրականացնող գործակալություններ, որոնք պատասխանատու են միջոցառումն իրագործելու համար:***

1. Սյա առաջադրանքի համար, իրականացնող գործակալությունը նախագծային փուլում (ՀԳՇՆ և ՋԻՆՋ ՄՊԸ-ների միավորումը) պետք է ապահովի բոլոր անհրաժեշտ համաձայնությունների ու թույլատվությունների ձեռքբերումը համապատասխան

- պետական ու տեղական իշխանության մարմիններից՝ նախքան շինարարական աշխատանքները մրցութային կարգով բաշխելը:
- բնապահպանական փորձաքննության եզրակացություն (անհրաժեշտության դեպքում),
 - պատմա-մշակութային հուշարձանների պահպանության պետական գործակալության համաձայնություն, եթե նախագծով նախատեսվում է վերջիններիս վրա ազդեցություն:
2. Իրականացնող գործակալությունները շինարարության փուլում (շինարարության կապալառուներ) պատասխանատվություն են ստանձնելու ՇՄԿՊ-ով նախատեսված մեղմացման միջոցառումների ֆիզիկական իրականացման, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների կատարման հետ կապված բոլոր թույլատվությունների ու համաձայնությունների ստացման համար:
- տեղական ինքնակառավարման մարմիններից թափոնների ու շինարարական աղբի տեղադրման սահմանված վայրերի վերաբերյալ համաձայնությունները,
 - պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության պետական գործակալության համաձայնությունը, եթե անսպասելիորեն հայտնաբերվում են պատմամշակութային կամ հնագիտական հուշարձաններ՝ շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում:
3. Մինչև շինարարական աշխատանքների սկսելը ADB/PMU-ի կողմից անհրաժեշտության դեպքում պետք է ձեռք բերվեն հետևյալ թույլտվությունները և վկայականները՝
- հողահատկացման վերաբերյալ կադաստրի վկայական,
 - անհրաժեշտության դեպքում ջրօգտագործման թույլտվություն:
- ***Վերահսկող գործակալություններ, որոնք պատասխանատու են վերահսկել իրականացնող միավորներին՝ ապահովելու վերջիններիս կողմից ՇՄԿՊ պլանի միջոցառումների կատարումը:***
1. «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ/ԱԶԲ ԾԿԳ-ի բնապահպանության մասնագետը պատասխանատու է աշխատանքներն ու միջոցառումները ՇՄԿՊ-ով և ԿՏ ՇՄԿՊ-ով նախատեսված հաջորդականությամբ ժամանակին, պատշաճ և հուսալի կատարելու համար: Նշված մասնագետը պարբերաբար ստուգայցեր կկատարի շինարարական տեղամասեր, որպեսզի ապահովի աշխատանքների և ազդեցությունների մեղմացմանն ուղղված համապատասխան միջոցառումների պատշաճ իրականացումը: Այցերի ընթացքում կվերհանվեն հնարավոր բացթողումները, ինչպես նաև կբացահայտվեն շինարարական կազմակերպության կողմից մեղմացման միջոցառումների իրականացման խախտումները՝ համաձայն «Դաշտային այցերի ստուգաթերթի» ([Հավելված 3](#)):
- «Հայջրմուղկոյուղի» ՓԲԸ/ԱԶԲ ԾԿԳ-ն իրավունք ունի նաև պահանջել և ստուգել բոլոր թույլատվությունների առկայությունը և դրանց վավերականությունը (ժամկետանց չեն), շինարարության փուլում ՇՄԿՊ-ի հիմնովին կատարումը՝ ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների և մոնիտորինգի մասով, ըստ ԱԶԲ-ի բնապահպանական ուղեցույցների և ըստ ՀՀ բնապահպանական ու սոցիալական օրենսդրության:

2. ՀԳՇՆ և ՋԻՆՋ ՄՊԸ-ների միավորման կողմից ևս կիրականացվի մեղմացնող միջոցառումների կատարման վերահսկողություն՝ շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում: Բնապահպանության մասնագետը պետք է այցեր կատարի ՇՄԿՊ-ի և ԿՏ ՇՄԿՊ-ի կատարումը հսկելու նպատակով և գնահատի իրավիճակն ըստ «Արտանետումների/Շրջակայքի մոնիտորինգի ձևաթերթի» ([Հավելված 6](#)):

➤ **Պետական մոնիտորինգ իրականացնող գործակալություններ, որոնք պատասխանատու են ՇՄԿՊ-ի իրականացման աստիճանն ու ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների արդյունավետությունը դիտարկելու և անհրաժեշտության դեպքում, ծրագրի մեջ ճշտումներ մտցնելու համար:**

Մոնիտորինգ իրականացնող պետական գործակալություններն են՝

- ՀՀ ԲՆ Պետական բնապահպանական տեսչությունը,
- ՀՀ Առողջապահության նախարարության Պետական հիգիենիկ և հակահամաճարակային տեսչությունը,
- Ահրաժեշտության դեպքում, ՀՀ Մշակույթի նախարարության պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալությունը,
- ՀՀ Տեղական ինքնակառավարման մարմինները,
- ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարությունը:

ՇՄԿՊ-ում և ԿՏ ՇՄԿՊ-ում ընդգրկված բնապահպանական միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված գումարները ներառված են աշխատանքային նախագծում:

Բնապահպանական ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումների իրականացումը կվերահսկվի շին. հրապարակներ պարբերաբար այցելությունների միջոցով: Հատուկ մշակված ստուգաթերթիկի օգնությամբ կհայտնաբերվեն բացթողումներն ու թերությունները:

Մեղմացուցիչ միջոցառումների ոչ պատշաճ իրականացման կամ խախտումների դեպքում շինարարը կնախագուշացվի, և այն չվերացնելու դեպքում կդադարեցվի հաջորդ վճարումը, մինչ խախտման ամբողջությամբ վերացումը:

9. ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գորիս քաղաքի և Բոնակոթ գյուղի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավման ենթածրագրի շրջանակներում բնակավայրերի շահառու և ազդակիր հանրությունն իրազեկվել է նախատեսվող աշխատանքների բնապահպանական ու սոցիալական ազդեցությունների վերաբերյալ:

Բոլոր շահառուների ներկայությունն ապահովելու նպատակով նախապես պայմանավորվածություններ են ձեռք բերվել համայնքների ղեկավարների (քաղաքապետ, գյուղապետ), ջրմուղի աշխատակիցների, Մյունիքի մարզում գործող Բնապահպանական տեղեկատվական Օրհուս կենտրոնների, ՀԿ-ների և այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ:

Բոնակոթ գյուղում հանդիպումը տեղի է ունեցել 08.11.2013թ գյուղապետարանում: Հանդիպման մասնակից են եղել ջրմուղի աշխատակիցները, ավագանու անդամներ,

գյուղապետարանի աշխատակիցներ, բուժ. ամբուլատորիայի, դպրոցի և մանկապարտեզի աշխատակիցներ (ընդամենը 25 մարդ):

Գործիսում հանդիպումը տեղի է ունեցել 09.11.2013թ.-ին Օրհուս կենտրոնում, որին մասնակցում էին քաղաքապետարանի և մարզպետարանի ներկայացուցիչներ, ՀԶԿ Գործիսի տեղամասի պետը, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների, ինչպես նաև ՀԿ-ների ներկայացուցիչներ (ընդամենը 11 մարդ):

Հանդիպման ընթացքում ապահովված է եղել կանանց ներկայությունը և ակտիվ մասնակցությունը: Հանդիպումներին մասնակցել են ներկայացուցիչներ առավել խոցելի խավերից՝ կանայք ու տարեց բնակիչները, որոնց համար ջրամատակարարման համակարգերի բարելավումը կենսական նշանակություն ունի:

Մասնակիցներին ներկայացվել է աշխատանքային նախագիծը և յուրաքանչյուր համայնքում նախատեսված աշխատանքները, որից հետո շրջակա միջավայրի մասնագետը յուրաքանչյուր նախագծի համար ներկայացրել է շրջակա միջավայրին հասցվող հնարավոր բացասական ազդեցությունները, որոնք ամփոփված են ՇՄԿՊ-ում:

ՇՄԿՊ-ն իրենից ներկայացնում է շրջակա միջավայրի, մարդու առողջության ու շինարարների անվտանգության վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների նկարագրությունը, որոնք հնարավոր են ենթաձրագրի իրականացման նախագծման, շինարարության և շահագործման փուլերում և դրանք կանխող, մեղմացնող միջոցառումների ցանկը:

Համայնքների բնակիչները հիմնականում իրենց մտահոգությունն են արտահայտել շինարարական աշխատանքների ժամանակ առաջացող հետևյալ խնդիրների վերաբերյալ.

- Բնակավայրերում ավտոտրանսպորտի և բնակիչների երթևեկության խաթարում խրամուղիները երկար ժամանակ բաց պահելու հետևանքով, ինչպես նաև շինարարության ավարտից հետո ճանապարհների ոչ պատշաճ վերականգնման արդյունքում,
- Անվտանգության նշանների բացակայության և շինհրապարակը ժապավեններով չսահամանազատելու պարագայում վտանգավոր իրավիճակների ստեղծում բնակչության՝ հատկապես երեխաների ու ծերերի համար,
- Բնակավայրերի աղտոտում շինարարական ու կենցաղային աղբով շինարարության ընթացքում և շինարարությունից հետո չհեռացված շինաղբի առկայություն,
- Շինարարության ընթացքում երբեմն երկար ժամանակով (1-2 օր) համայնքի ջրազրկում,
- Նոր խողովակների ոչ պատշաճ լվացում և ախտահանում, ինչի արդյունքում բնակիչները երկար ժամանակ կեղտոտ ջուր են ունենում իրենց բնակարաններում:

ՇՄԿՊ-ն ներկայացնելուց հետո շրջակա միջավայրի մասնագետը խնդրել է երկու համայնքների բնակիչներին մանրամասն ծանոթանալ ՇՄԿՊ-ին և շինարարական աշխատանքների իրականացման ժամանակ հետևել Պլանում տեղ գտած միջոցառումների իրականացմանը:

ՇՄԿՊ-ն բազմացվել է և բաժանվել հանդիպման մասնակիցներին, ինչպես նաև թողնվել է գյուղապետարաններում:

Քաղաքի կոնտակտային տվյալներ

ք. Գործիս

քաղաքապետ՝ Նելսոն Ոսկանյան
հեռ. (+374 284) 2-25-52;
E-mail: info@goriscity.am

գ. Բռնակոթ

գյուղապետ՝ Ատոմ Առաքելյան
հեռ. (+374 284) 6 14 14;
E-mail: brnakot100@mail.ru

Բնապահպանական խորհրդատվություններ

գ. Բռնակոթ

բ. Գորիս

10. ԱԶԴԱԿԻՐ ՀԱՆՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄ

Արտաքին շահագրգիռ կողմերի և ազդակիր հասարակության համար բողոքների ներկայացման մեխանիզմը մի գործընթաց է, որը հիմնականում ուղղված է ՋԶՄՄ մակարդակով ազդակիր համայնքների կողմից ծրագրի հետ կապված դժգոհությունների ստացմանը, գնահատմանը և լուծմանը: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմը տարբերվում է վեճերի լուծման այլ ձևերից (օրինակ դատարաններ, վարչական համակարգեր, և այլն), այն

առաջարկում է խնդիրները կարգավորել տեղում հիմնված, պարզեցված և փոխշահավետ ճանապարհով, ՋՋՄԾ և համայնքի միջև հարաբերությունների շրջանակներում:

Բողոքների կառավարման պատշաճ նախագծված և իրականացվող գործընթացները կարող են օգտակար լինել թե՛ ՋՋՄԾ-ի և թե՛ համայնքների համար, ավելացնելով փոքր վեճերի արագ, էժան և արդար լուծման հավանականությունը այնպիսի լուծումների միջոցով, որոնք ողջամտորեն բավարարում են երկու կողմերին էլ, առանց բողոքները այլ (պաշտոնական) վեճերի լուծման մարմին տեղափոխելու: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմները կարող են օգնել բացահայտելու և լուծելու խնդիրները, նախքան դրանք պաշտոնական վեճերի լուծման ավելի բարձր մակարդակի, այդ թվում՝ դատական կարգով լուծման մեթոդներին կհասնեն: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմի արդյունավետ գործունեության համար կարևոր է սահմանել բողոքներին ընթացք տալու կառուցվածքը և բաշխել մեխանիզմի իրականացման պատասխանատվությունները և դրանք պարզաբանել շահագրգիռ կողմերին:

ՋՋՄԾ արտաքին շահագրգիռ կողմերից հարցերի, բողոքների ու առաջարկությունների համար կապ պահպանելու մանրամասները հետևյալն են.

1 71 - ՀայՋԿ Հաճախորդների աջակցության կենտրոն,
Ներդրումային ծրագրերի համակարգման վարչություն,
Լիլիթ Հովհաննիսյան, Բնապահպանական և սոցիալական ազդեցության մասնագետ

Հասցե 8Ա Վարդանանց փակուղի, Երևան 0010, Հայաստան
Հեռ. / Ֆաքս՝ (+374 10) 542877
E-mail: hovhannisyan@armwater.am

Հայջրմուղը կգրանցի բոլոր բողոքները: Գրանցման մատյանի ձևը բերված է [Հավելված 4](#)-ում:

Բողոքների ներկայացման մեխանիզմի ուշադրության կենտրոնացումը ազդակիր համայնքների կարիքների վրա հիմնավորվում է նրանով, որ դրանք անմիջականորեն, իսկ որոշ դեպքերում՝ զգալիորեն ազդեցություն են կրում ծրագրի իրականացման ընթացքում, սակայն հաճախ չունեն կենսունակ տարբերակներ կամ կարողություններ՝ իրենց մտահոգությունները այնպիսի պաշտոնական կառույցների միջոցով բարձրացնելու համար, ինչպիսիք են դատարանները: Մա, մասնավորապես, ճիշտ է համայնքների անապահով խավերի համար: ՋՋՄԾ-ը պետք է պարբերաբար վերանայի բողոքների ներկայացման գործընթացի համապատասխանությունը և համաձայնեցնի փոփոխությունները համայնքների մասնակցությամբ: Կապի տվյալների մանրամասները կտրամադրվեն շինարարության տեղեկատվական պաստառների վրա և տեղեկատվական թերթիկներում, որոնք տարածվում են ծրագրի հանրային խորհրդակցությունների ժամանակ: Հանրային հանդիպումների ընթացքում արտահայտված հարցերը և մեկնաբանությունները կգրանցվեն և կհասցեագրվեն ՋՋՄԾ նախագծման և իրականացման ընթացքում:

Բողոքների ներկայացման մեխանիզմը թույլ կտա, որպեսզի դիմողը բողոք ներկայացնի շինարարական աշխատանքների ժամանակ ցանկացած որոշման, պրակտիկայի կամ անհանգստության համար, որոնց վերաբերյալ անհամաձայնություն կա: Հանրային քննարկումների ընթացքում ազդակիրները լիովին տեղյակ կպահվեն իրենց իրավունքների և

բողոքների ներկայացման բանավոր և գրավոր ընթացակարգերի վերաբերյալ, ինչպես նաև խորհրդատվության, հարցումների և փոխհատուցման ժամանակի վերաբերյալ: Սրան կարելի է հասնել, ապահովելով լիարժեք մասնակցություն և խորհրդատվություն ազդակիրների հետ, ինչպես նաև հաստատելով ակտիվ հաղորդակցություն և կոորդինացում տուժած համայնքների, ԾԿԳ-ի և քաղաքի կամ համայնքի ղեկավարների միջև: Բողոքների ներկայացման մեխանիզմը չի սահմանափակում գործը դատարան ներկայացնելու քաղաքացու իրավունքը բողոքի ներկայացման հենց առաջին փուլում:

11. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

Շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը, ինչպես նաև կոնկրետ տեղամասի շրջակա միջավայրի կառավարման պլանը հիմնված են այս ենթածրագրի ՇՄՆԶ-ի արդյունքների վրա և ներառում են բացասական ազդեցությունները մեղմացնող համապատասխան միջոցառումներ:

ՇՄԿՊ-ն բաղկացած է երկու բաղադրիչներից:

1. Մեղմացման միջոցառումները և իրականացնողների ինստիտուցիոնալ պարտականությունները:
2. Բնապահպանական մոնիտորինգ:

Շինարարության ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա չկանխատեսված ազդեցություն առաջանալու դեպքում կլրացվի [Հավելված 5](#)-ում բերված աղյուսակը (Չկանխատեսված ազդեցություն/Նշանակալի իրադարձություն/Վթարի ծանուցում) և կկցվի փոփոխված պատվերներին:

Կապալառուն պետք է խստորեն հետևի ՇՄԿՊ-ով և ԿՏ ՇՄԿՊ-ով նախատեսված բնապահպանական մեղմացման միջոցառումների իրականացմանը: ՇՄԿՊ-ում ներառված բոլոր միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված ծախսերը ներառված են պայմանագրի ընդհանուր արժեքի մեջ:

Տեխնիկական վերահսկողություն իրականացնող ընկերությունը (ՏՎԸ) կամ Պատվիրատուն ՇՄԿՊ-ում ներառված միջոցառումների ոչ պատշաճ կերպով իրականացում հայտնաբերելու դեպքում, այդ մասին անմիջապես գրավոր պետք է ծանուցի Կապալառուին: Ծանուցում ստանալուց հետո հաջորդ խախտման գրանցումը գործի կղնի վնասի փոխհատուցման մեխանիզմը՝ պայմանագրի ընդհանուր արժեքի 0.1%-ի չափով: Վնասի փոխհատուցումը չի ազատի Կապալառուին խախտումները վերացնելու պարտականությունից: Արձանագրված խախտումները պետք է վերացվեն երկու աշխատանքային օրվա ընթացքում: Գնահատված վնասները կպահվեն հաջորդ կատարողականի վկայագրից, իսկ շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո արձանագրված խախտումների գնահատված վնասները կպահվեն պահումի գումարից:

Երեք անգամ փոխհատուցման դեպքում Պայմանագիրը կարող է դադարեցվել միակողմանիորեն:

ՇՄԿՊ խախտման վերը նկարագրված ուղղիչ միջոցառումները կներառեն ՋնՋ ծրագրի ներքո ՀՋԿ-ի կողմից աշխատանքների ապահովման պայմանագրերում:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԱՂՅՈՒՍԱԿ

Աշխատանքները և հնարավոր ազդեցությունները	Առաջարկվող մեղմացման միջոցառումներ	Մոնիտորինգ	Պատասխանատու մարմիններ
Շինարարություն			
<p>1. Օղի աղտոտում, աղմուկ, տրանսպորտի կուտակում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Շինարարության ժամանակ փոշի և աղմուկ - Բնակչության անհանգստություն գերբեռնված ճանապարհների պատճառով 	<ul style="list-style-type: none"> - Ցանկապատել շինհրապարակը - Պարբերաբար ջրել շինհրապարակն ու ճանապարհները, - Բնակավայրերում սահմանափակել գիշերային աշխատանքները, - Խուսափել աղմկահարույց մեքենաների/սարքերի օգտագործումից, անհրաժեշտության դեպքում տեղադրել խլացուցիչներ, - Բեռնատարների համար ապահովել անվտանգ տարածք, - Շինհրապարակում չհավաքել ու չայրել աղբը, - Շինարարությունն իրականացնել փուլերով, աշխատանքների վերաբերյալ ծանուցելով բնակչությանը, - Համապատասխան ճանապարհային նշանների, պատնեշների տեղադրում, շրջանցումների կազմակերպում, - Անհրաժեշտության դեպքում շին. հրապարակներում ապահովել համապատասխան լուսավորություն, - Այն տեղերում, որտեղ հավանական է բնակչության անց ու դարձ, ապահովել լուսավորության ճիշտ տեղադրում: - Ապահովել բնակչության մասնակցությունը ենթածրագրի իրականացմանը, ինչը նվազագույնի կհասցնի համայնքի հասարակական գործունեության խափանումը: 	<p>Շին հրապարակի ամենօրյա սվերահսկում</p>	<p>Շինարար, Խորհրդատու, ԾԿԳ</p>
<p>2. Շրջակա միջավայրի աղտոտում</p> <ul style="list-style-type: none"> - Հողի էրոզիա և հողատարման պրոցեսներ 	<ul style="list-style-type: none"> - Ջրագծերի անցկացման թեք տեղանքում իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ, - Նվազագույնի հասցնել ջրագծերի խրամուղիները, ինչպես նաև կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների համար փոստրակները բաց թողնելու ժամանակը, 	<p>Շինարարության պայմանագրի և շահագործման ամենօրյա սվերահսկում</p>	<p>Շինարար, Խորհրդատու, ԾԿԳ</p>

Աշխատանքները և հնարավոր ազդեցությունները	Առաջարկվող մեղմացման միջոցառումներ	Մոնիտորինգ	Պատասխանատու մարմիններ
<ul style="list-style-type: none"> - Երջակա միջավայրի աղտոտում շինադրով - Հողային ու ջրային ռեսուրսների աղտոտում վառելանութերով ու քսայուղերով - Հողային ու ջրային ռեսուրսների աղտոտում քլորով 	<ul style="list-style-type: none"> - Շինարարությունը հետո վերականգնել խախտված մակերեսները հնարավորիս սեղմ ժամկետում, ըստ նախագծի պահանջների, - Վառելանյութերը և քսայուղերը պահեստավորել մեկուսացված մակերեսի վրա՝ հողային և ջրային ռեսուրսներից հեռու տարածքներում, - Շին ադրը տեղափոխել համայնքի համապատասխան աղբավայր, նախապես ունենալով պայմանագիր համայնքի ղեկավարի կամ աղբավայրը շահագործողի հետ, - Ջրամատակարարման բաշխիչ ցանցի ախտահանումը քլորով իրականացնել ըստ տեխնիկական հաշվարկների: Ապահովել համապատասխան տեխնիկական միջոցներ, - Խողովակների լվացումից հետո քլորի դեպի մակենությային ջրային օբյեկտ կամ ցամաքային տարածք արտահոսքն իրականացնել ըստ սահմանված կարգի և ՄԹԱ-ի: 		
<p><i>Առողջություն և անվտանգություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Աշխատողների ու բնակչության համար ռիսկեր 	<ul style="list-style-type: none"> - Շին հրապարակը ցանկապատել, - Հսկել կողմնակի մարդկանց մուտքը շին հրապարակ, - Վտանգավոր վայրերում տեղադրել նախազգուշացնող նշաններ, - Պարբերաբար ստուգել սարքավորումները բարձրակարգ աշխատակիցների միջոցով, ինչպես նաև կանոնավոր կերպով իրականացնել անվտանգության ստուգումներ, - Կազմակերպել առաջին օգնության և անվտանգության դասընթացներ շինարանների համար: 	<p>Շինարարության ամբողջ փուլում ամենօրյա ստուգումներ:</p> <p>Պատահարների հաշվետվությունների և բողոքների գրանցման ամսական վերահսկում</p>	<p>Շինարար, Խորհրդատու, ԾԿԳ, Բնակչություն</p>

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ԿՈՆԿՐԵՏ ՏԵՂԱՄԱՍԻ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Գործի քաղաքի և Բոնակոթ գյուղի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավում - I փաթեթ

ՀՀ	Շինարարական աշխատանքներ	Բացասական ազդեցություններ	Ռիսկի հավանականություն/ արժեք	Ռիսկի հետևանք/ արժեք	Ռիսկ/արժեք	Մեղմացնող միջոցառումներ
1.	<u>Բնակավայրերի ներսում ՕԿՋ-ների, ներքին ցանցի վերակառուցում, քլորակայանի, ջրաչափական և ճնշումային հորերի կառուցում</u>	Փոշի	Հավանական/5	Էական/3	15	- Պարբերաբար ջրել շինհրապարակն ու ճանապարհները
		Աղմուկ	Հնարավոր/3	Էական/3	9	- Բնակավայրերում սահմանափակել գիշերային աշխատանքները: - Խուսափել աղմկահարույց մեքենաների/ սարքերի օգտագործումից, անհրաժեշտության դեպքում տեղադրել խլացուցիչներ:
		Տրանսպորտի ու հետիոտն ճանապարհների խաթարում	Հավանական/5	Էական/3	15	- Բեռնատարների և մասնագիտացված մեքենաների համար ապահովել անվտանգ տարածք: - Շինարարությունն իրականացնել փուլերով, տեղեկատվություն ծանուցելով բնակչությանը: - Տեղադրել համապատասխան ճանապարհային նշաններ, անվտանգության պատնեշներ, անցումներ, կազմակերպել շրջանցումներ: - Շին. հրապարակներում ապահովել համապատասխան լուսավորություն: - Այն տեղերում, որտեղ հավանական է բնակչության անց ու դարձ, ապահովել լուսավորության ճիշտ տեղադրում:
		Հողի էրոզիա և հողատարման պրոցեսներ	Հնարավոր/3	Էական/3	9	- ջրագծերի անցկացման թեք տեղանքում իրականացնել թեքությունները պահպանող միջոցառումներ - Նվազագույնի հասցնել ջրագծերի խրամուղիների, կարգավորիչ ու ջրաչափական հանգույցների համար փոսորակները բաց

						<p>թողնելու ժամանակը:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո բոլոր աշխատանքային տեղանքները մաքրել շինարարական աղբից և բերել նախնական տեսքի:
	Շինարարական ու կենցաղային աղբ	Հավանական/5	Էական/3	15	<ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակում չհավաքել ու չայրել աղբը: - Կենցաղային աղբը չխառնել շինարարական աղբի հետ և այն տեղադրել աղբարկղներում: - Շին. աղբը տեղափոխել համապատասխան աղբավայր, նախապես ունենալով պայմանագիր համայնքի ղեկավարի կամ աղբավայրը շահագործողի հետ: - Բացառել շինարարական ու կենցաղային աղբի լցվելը գետերի ու նրանց վտակների մեջ: 	
	Աղտոտում վառելանյութերով ու քսայուղերով	Հնարավոր/3	Էական/3	9	<ul style="list-style-type: none"> - Վառելանյութերը և քսայուղերը պահեստավորել մեկուսացված մակերեսի վրա՝ հողային և ջրային ռեսուրսներից հեռու տարածքներում, - Պարբերաբար ստուգել կիրառվող սարքերի ու սարքավորումների տեխնիկական վիճակը 	
	Խողովակների լվացումից առաջացած քլորաջուր	Հավանական/5	Աղետալի/5	25	<ul style="list-style-type: none"> - Ջրամատակարարման խողովակների ախտահանումը քլորով իրականացնել ըստ տեխնիկական հաշվարկների: - Ապահովել համապատասխան տեխ. միջոցներ: - Խողովակների լվացումից հետո քլորի դեպի մակենության ջրային օբյեկտ կամ ցամաքային տարածք արտահոսքն իրականացնել ըստ սահմանված կարգի և ջրային օբյեկտի ֆոնային կոնցենտրացիայի: 	

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3. ԴԱՇՏԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ

FIELD VISITS CHECKLIST

Ընդհանուր տեղեկատվություն General information	Ամիս/ամսաթիվ D/M/Y				Corrective Action Request ուղղիչ միջոցառումների պահանջ
	Ենթաձրագիր / Subproject				
	Տեղակայում / Location				
	Շինարարական կազմակերպություն / Constriction contractor				
	Մարզ / Marz				
Նախագծում Design					
Անհրաժեշտ լրվություններ Required permissions	Բնապահպանական փորձաքննության եզրակացություն / EEC	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Հողատկացման գրավոր համաձայնություն / written consent on land acquisition	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Պատմամշակութային փորձաքննություն / assessment of impact on cultural heritage	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Շինարարություն Construction					
Անհրաժեշտ լրվություններ Required permissions	Շին.թափոնների տեղադրման գրավոր համաձայնություն / written consent on disposal of construction waste	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Գրավոր համաձայնություն պատմամշակ. Հուշարձանի անսպասելիորեն հայտնաբերման դեպքում / written consent in case of sudden discovery of cultural heritage	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Հասարակության իրազեկում Public awerenss					
	Շին.աշխատանքների վերաբերյալ բնակչության համապատասխան իրազեկում համաձայն նախագծի / awareness of population regarding construction works according to the project design	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Համայնքի մասնակցություն շինարարական աշխատանքներին՝ համաձայն նախագծի / community's participation in construction works according to the project design	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Անվտանգություն Safety					
Բանվորների անվտանգություն Safety of workers	Բանվորների անվտանգության հանդերձանքի առկայություն /ականջակալներ, շնչադիմակ, այլ/ availability of safety uniforms (earflaps,mask)	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	

	Շինարարության մեջ ներառված տեխնիկական միջոցների պարբերական զննումներ՝ անվտանգությունն ապահովելունպատակով / regular study of equipment used for construction for safety matter	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Շինարարության մեջ ընդկրկված աշխատակազմի համար առաջին բուժօգնության և անվտանգության ուսուցման կազմակերպում / First aid and safety training for construction staff.	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
Բնակչության անվտանգություն Safety of population	Երթևեկության սահմանափակման կամ խախտման ժամանակ համապատասխան ճանապարհային նշանների կամ պատնեշների տեղադրում, շրջանցիկազմակերպում / Installation of road signs or fences, organization of a bypass during interrupted or limited traffic	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Փողոցային լուսավորության ապահովում, ինչպես նաև այն հատվածներում որտեղ հավանական է անցորդների ելումուտը համապատասխան նշանների և լուսավորության ապահովում / Provide adequate street lighting, as well as proper signage and lighting in suitable places when passers-by or entry by public is likely	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Շինարարության իրականացման ժամանակ կատարման միջոցառումներ</u> <u>Management measures during construction</u>					
Շին.հրապարակի/ տեղանքիշահագործում / Operation on area/construction site	Մեքենաների համար ապահով տարածքի առկայություն շին.հրապարակում / availability of safe place at the construction site for vehicles	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Յուղերի և քսուկների համապատասխան պահեստների առկայություն շին.հրապարակում / availability of storage for oils and lubricants at the appropriate part of the construction site	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Օդի ժամանակավոր աղտոտում</u> <u>Temporary air pollution/dust</u>					
	Շինանյութ տեղափոխող բեռնատարների վրա ծածկի օգտագործում / use of cover for the vehicle transporting construction waste	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Շինարարության տարածքի խոնավեցում ջրի շիրթով / moisturing of the construction site by water	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Հողի էրոզիա</u> <u>Soil erosion</u>					
	Չառիվար տեղերում հողի էրոզիայի կանխարգելման միջոցառումների իրականացում ըստ նախագծի / soil erosion prevention measures at the slope places according to the project design	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Փոստրակների ժամանակին հետլիցք / timely backfill of pits	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	

	Շին.աշխատանքների ավարտից հետո վնասված մակերեսների վերանորոգում ըստ նախագծի / repair of damaged surface after completion of construction works	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Ջրի աղտոտում</u> <u>Water pollution</u>					
	Ջրի աղտոտում քսանյութերով և վառելանյութերով /water pollution caused by fuel and lubricants	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
	Խողովակների լվացումից հետո քլորի արտահոսք համապատասխան նախագծով նախատեսված ռեժիմի / Leakage of chlorine after wash up of the pipes according to the scheduled regime.	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Աղմուկ բնակավայրերի տարածքին մոտ</u> <u>Noise close to settlements</u>					
	Աշխատանքների իրականացում սահմանված աշխատանքային ժամերին, հակառակ դեպքում՝ սահմանված կարգով / implementation of the works during working hours, otherwise in projected manner	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Շինարարական կենցաղային թափոնների տեղադրում</u> <u>Construction west disposal</u>					
	Շինարարական և կենցաղային աղբի տեղափոխում և տեղադրում համայնքի համապատասխան աղբավայրում / transportation and disposal of construction and consumer waste in appropriate community landfill	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	
<u>Շահագործում</u> <u>Operation</u>					
Խմելու ջրի աղտոտում / Drinking water pollution	Մնացորդային քլորի քանակի համապատասխանում խմելու ջրի որակի նորմերին / Correspondence of balance quantity of residual chlorine to the quality of potable water	Այո Yes	Ոչ No	Ո/Կ N/A	

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 4. ԲՈՂՈՔՆԵՐԻ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՄԱՏՅԱՆ

Մատյանի համար	Ամսաթիվ/վայր	Հայցվոր/ Դիմելու անսաթիվ	Բողոքի մանրամասներ	Ուսումնասիրություն/ Մեղմացման գործողություն	Լուծման իրավիճակ*

*Բաց կամ փակ (Եթե փակ է, ներառեք ամսաթիվը)

Գրանցված է ԾԿԳ-ի ՇՄ մասնագետի կողմից: _____

Ամսաթիվ: _____

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5. ՉԿԱՆԽԱՏԵՄՎԱԾ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ /ԶԳԱԼԻ ԻՐԱԴԱՐՉՈՒԹՅԱՆ / ՎԹԱՐԻ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Իրադարձության օրը/վայրը	Իրադարձության նկարագիրը /Ազդեցությունը, ներառյալ ուժգնությունը և այդ ժամանակ ձեռնարկված վերահսկիչ գործողությունը	Հետևանքների գնահատում	Ուղղիչ գործողության պահանջ (ՈԻԳՊ), ներառյալ վերջնաժամկետը, և քաղված դասերը

Համատեղ ստուգված է:

Տեղմասի տեխ. հսկողության ինժեներ: _____ Ամսաթիվ: _____

Կապալառու: _____ Ամսաթիվ: _____

Հավելվածներ:

(Օրինակ. Լուսանկարներ, լաբորատոր հաշվետվություններ, և այլն)

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 6. ԱՐՏԱՆԵՏՈՒՄՆԵՐԻ / ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ՄՈՆԻՏՈՐՆԳԻ ՁԵՎԱԹԵՐԹ

Պարամետր	Օր/վայր	Ում կողմից է չափվել	Մոնիտորինգի մեթոդ / օգտագործված սարքեր	Արդյունք	Կատարողականության ստանդարտ	% մակարդակի գերազանցում	Գերազանցման պատճառը և ուղղիչ գործողության պահանջը, եթե կապված է աշխատանքների հետ	Նախորդ ՈԻԳՊ-ի իրականացման կարգավիճակը

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 7. ԵՆԹԱԾՐԱԳՐԻ ՄԽԵՄԱՏԻԿ ՔԱՐՏԵԶ

PACKAGE VII.1 GORIS TOWN AND BRNAKOT VILLAGE

